

J A A R V E R S L A G

COMMISSIE OPLEIDINGEN

2020

De Commissie Opleidingen (CO) adviseert het KNMP-bestuur over zaken die verband houden met de farmaceutische mbo- en hbo-opleidingen in relatie tot de beroepsuitoefening in de openbare farmacie en ziekenhuisfarmacie.

SAMENSTELLING

De Commissie Opleidingen was in 2020 als volgt samengesteld:

Commissieleden:

Mevr. drs. Yvonne Groot – Padberg	apotheker/teammanager MBO Amersfoort, voorzitter
Mevr. drs. Anja Vosters	openbaar apotheker te Hapert
Mevr. drs. Hilde Otterman	openbaar apotheker te Delfzijl
Dhr. drs. Ithamar Brinkman	ziekenhuisapotheker UMCG te Groningen
Dhr. dr. Wouter Bult	ziekenhuisapotheker UMCG te Groningen
Mevr. M.Sc. Lianne Lammers	poliklinisch apotheker Diaconessenhuis te Utrecht
Dhr. drs. Farid Kantouh	docent ROC van Amsterdam
Mevr. drs. Mirjam Kokenberg	docent Farmakunde Hogeschool Utrecht

Adviserende leden:

Mevr. Natascha Ayachi	docent Farmaceutisch consulent Capabel Hogeschool Utrecht
Mevr. Karin Wezepoel	bestuurslid Optima Farma
Mevr. Linda Wentink	bestuurslid NVFZ

Het secretariaat werd gevoerd door mevr. Pauline Hoogerwerf vanuit de SBA in opdracht van de KNMP.

De heer Ithamar Brinkman, mevrouw Hilde Otterman en mevrouw Karin Wezepoel zijn eind 2020 afgetreden. Voor hen is een opvolger gevonden in de persoon van respectievelijk mevrouw Lianne Krens, de heer Huber Kuijpers en mevrouw Willemien Feenstra.

INLEIDING

De Commissie Opleidingen heeft zich in 2020 tijdens vier online vergaderingen gewijd aan de ontwikkelingen rondom het mbo en hbo onderwijs in de farmaceutische branche. De commissieleden en -adviseurs zijn afkomstig uit het beroepenveld van de openbare farmacie, de ziekenhuisfarmacie, de poliklinische farmacie, de mbo-opleiding apothekersassistent, de hbo-opleiding farmaceutisch consulent en hbo-opleiding farmakunde. Daarnaast organiseert de commissie jaarlijks de platformdag voor docenten.

PLATFORMDAG 2020

Op 28 januari 2020 organiseerde de Commissie Opleidingen de jaarlijkse platformdag voor docenten met als doel het onderwijs te informeren over ontwikkelingen die van belang zijn voor de beroepsuitoefening van apothekersassistenten. De dag is voor de tweede keer op een rij beoordeeld met een gemiddelde van een 8,0. De focus lag op het nieuwe beroepscompetentieprofiel en het geüpdatete kwalificatiedossier. Daarnaast was er aandacht voor de richtlijn consultvoering en de ouderenzorg. De platformdag telde 79 deelnemers afkomstig van 26 verschillende onderwijsinstellingen.

ARBEIDSMARKT EN INSTROOM

Uit een onderzoeksrapport blijkt in 2019 aantoonbare arbeidsmarktkrapte voor apothekersassistenten. Dit is het gevolg van een negatieve balans tussen instroom en uitstroom van gediplomeerde apothekersassistenten. In bijna alle regio's werden vacatures voor apothekersassistenten steeds moeilijker vervuld. Desondanks werd de afgelopen jaren op het studiekeuzeportaal KiesMBO de kans op werk voor startende apothekersassistenten structureel onderschat. Op de website stond in 2020 matig tot voldoende kans op werk vermeld.

Diverse gesprekken met SBB en het aanleveren van feiten en cijfers omtrent de werkgelegenheid voor startende beroepsbeoefenaars in de apotheekbranche, heeft geleid tot aanpassing van het perspectief op werk naar 'voldoende tot ruim voldoende' begin 2021. De verwachting is dat een beter perspectief op werk de instroom positief beïnvloedt. De commissie hoopt hiermee een positief impuls te geven aan de instroom voor de opleiding tot apothekersassistent en bij te dragen aan een stabiele personele bezetting in de apotheek.

INSTROOM BBL

Om het tekort aan apothekersassistenten op de arbeidsmarkt aan te pakken is een zij-instroom traject opgezet in de regio's Noord-Holland, Midden-Nederland, Brabant en Gelderland. Ongeveer 150 zij-instromers zijn via deze weg gestart met de versnelde tweejarige BBL-opleiding aan het MBO Amersfoort, het ROC van Amsterdam, het Nova College Haarlem, het Rijn IJssel Arnhem en het Summa College Eindhoven.

De projectmatige BBL-aanpak heeft onderwijs en werkveld in de betrokken regio's dicht bij elkaar gebracht en bekostigde BBL-opleidingen in een aantal regio's nieuw leven ingeblazen. Opvallend is dat de BBL-vacature heeft geleid tot een hoge respons van kansrijke, hoger opgeleide sollicitanten. De zij-instromers hebben een positief beeld van het beroep apothekersassistent en zien perspectief in een carrièreswitch naar de farmacie. Met name de focus op communicatie met de patiënt, medicatiebegeleiding en advisering spreekt hen aan. Daarnaast is de afwezigheid van onregelmatige diensten en fysieke van verzorging van patiënten een belangrijke plus. Ondanks de coronacrisis zijn apothekers onverminderd doorgegaan met opleiden. Een aandachtspunt is dat er naast de BBL-plekken voldoende stageplekken voor de BOL-studenten moeten blijven bestaan om de arbeidsmarkt in evenwicht te houden.

KWALIFICATIESTRUCTUUR

Op basis van het herziene beroepscompetentieprofiel (BCP) is op 14 februari 2020 met bijdrage en expertise vanuit de commissie het nieuwe kwalificatiedossier (KD) voor apothekersassistenten vastgesteld. Per 1 augustus 2020 is het nieuwe KD van kracht. Aan het KD zijn vier beroepsspecifieke keuzedelen gekoppeld waarvan twee keuzedelen afgelopen jaar zijn herzien. Het keuzedeel FPZ is op inhoud aangepast en heeft de naam 'Specifieke doelgroepen voor de apothekersassistent' gekregen. In mei 2020 is het nieuwe keuzedeel vastgesteld en beschikbaar voor het onderwijs. Het keuzedeel behoudt de omvang van 480 uur.

Een aantal onderdelen is naar de basis van het KD overgeheveld. Het aangepaste keuzedeel richt zich vooral op medicatieverificatie. Met deze aanpassingen op titel en inhoud behoren de discussies met betrekking tot overlap en/of mate van verdieping tot de verleden tijd.

Het keuzedeel 'bereiden en aseptisch' handelen is in juli 2020 op inhoud aangepast en draagt nu de naam 'geneesmiddelen bereiden en aseptisch handelen'. Er is voor gekozen meer basiskennis en vaardigheden naar het basis KD over te hevelen. Het nieuwe keuzedeel richt zich met name op individuele niet-gestandaardiseerde bereidingen en de aseptische handelingen.

Uit SBB cijfers van augustus 2020 blijkt dat van de vier bestaande beroepsspecifieke keuzedelen vooral het keuzedeel FPZ op grote schaal is aangeboden. De cijfers geven het volgende aan:

- 27 onderwijsinstellingen hebben het keuzedeel FPZ aangeboden en 722 studenten hebben ervoor gekozen.
- Het keuzedeel Eerstelijns- en ketenzorg werd door 19 onderwijsinstellingen aangeboden en is door ruim 400 studenten gekozen.
- Het keuzedeel bereiden is door 14 onderwijsinstellingen aangeboden en door ruim 100 studenten gekozen.
- Het keuzedeel Intra-en transmurale zorg werd door slechts 6 onderwijsinstellingen aangeboden en is door nog geen 40 studenten gekozen.

Op dit moment is er (nog) geen aanleiding voor de ontwikkeling van een nieuw beroepsspecifiek keuzedeel.

De Stichting Examinering Assisterende Beroepen in de Gezondheidszorg (STeAG) heeft in opdracht van de MBO-raad een Body of Knowledge (BoK) ontwikkeld. De BoK staat voor het geheel aan kennis, vaardigheden en attitudes van de beroepsbeoefenaar en geeft aan wat studenten moeten kennen en kunnen aan het eind van hun studie om als professional succesvol te opereren in de beroepspraktijk. Het doel van de BoK is een éénduidige basis leggen waarop onderwijsinhoud en examens worden gebaseerd. Het document ondersteunt het onderwijs in het nader duiden van het nieuwe KD. Met input van de commissie is de BoK op 1 december 2020 door de MBO-raad vastgesteld. Twee keer per jaar wordt de BoK middels een bijdrage van de commissie onderhouden en geactualiseerd.

VIRTUELE LEERAPOTHEEK

Het Centrum voor Innovatief Vakmanschap (CIV) Welzijn en Zorg van het MBO Rijnland in Leiden heeft het initiatief genomen een virtuele leerapotheek te ontwikkelen. Het doel is de opleiding en de praktijk dichter bij elkaar te brengen. De virtuele leerapotheek biedt de gelegenheid om complexe praktijksituaties te oefenen in een veilige (individuele) setting. Het instrument is bedoeld als aanvulling op het huidige onderwijs en wordt ontwikkeld door en voor het mbo en wo onderwijs. Bij het project zijn de KNMP, de SBA, de VJA, de Universiteit Leiden en een zestal mbo-instellingen betrokken.

Middels subsidie van Kennisstad Leiden worden in 2021 een achttal op de beroepspraktijk gebaseerde scenario's ontwikkeld met behulp van 3D- en 360 graden-beelden. Iedere situatie in de virtuele leeromgeving wordt gemaakt op basis van scripts waarin scenario's met beslisbomen zijn beschreven. Studenten kunnen per situatie op verschillende momenten leren welke handelswijze de juiste is. De scenario's zijn gebaseerd op de KNMP richtlijnen. De commissie denkt mee en levert feedback op het projectplan en de ontwikkeling van de scenario's.

SPEERPUNTEN VOOR 2021

1. Werving en instroom BOL
2. Behoud van nieuwe instroom